

Sygn. akt I C 119/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2013 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR (del.) Ewa Ligoń- Krawczyk

Protokolant: sekr. sądowy Monika Kowalczyk

po rozpoznaniu w dniu 14 maja 2013 roku w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa J. A.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Ministra Sprawiedliwości zastępowanemu przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa

o zapłatę

I. oddała powództwo,

II. postanawia nie obciążać powódki J. A. kosztami postępowania w sprawie.

Sygn. akt I C 119/13

UZASADNIENIE

J. A. w pozwie z dnia 22 stycznia 2013 roku wniosła o zasądzenie od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Ministra Sprawiedliwości kwoty 500 000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu powódka podniosła, że w sprawie toczącej się przed Sądem Okręgowym w W. zarejestrowanej pod sygn. akt I C 310/09, w której stroną była powódka wystąpiły nieprawidłowości w postaci wykorzystywania przez stronę pozwaną czyli Ministra Sprawiedliwości swojej funkcji i stanowiska. Ponadto powódka podniosła, że mimo jej zwolnienia od kosztów sądowych, zasądzono w wyroku zaocznym na rzecz pozwanego koszty. Kolejną nieprawidłowością w ocenie powódki jest naruszenie praw do obrony oraz fakt „odmowy wznowienia procesu”, a także „bezprawne” uczynienie z powódki dłużnika i „bezprawne nękanie oraz zagarnięcie jej mieszkania” (k. 3 – 8).

W odpowiedzi na pozew z dnia 2 kwietnia 2013 roku Skarb Państwa – Minister Sprawiedliwości wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa. Zdaniem pozwanego powódka nie wykazała, aby czynności podejmowane przez funkcjonariuszy Skarbu Państwa były bezprawne oraz że powódka doznała jakiegokolwiek uszczerbku majątkowego lub niemajątkowego na skutek czynności podejmowanych w sprawie I C 310/09. Jednocześnie pozwany podniósł, że prowadzenie egzekucji należności zasądzonych na rzecz Skarbu Państwa jest nie tylko prawem, ale i obowiązkiem pozwanego (k.23).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. A. pozwem z dnia 25 marca 2009 roku wniesionym przed Sądem Okręgowym w W. zainicjowała postępowanie, przedmiotem którego miało być przypisanie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa – Ministra Sprawiedliwości i zasądzenie z tego tytułu stosownej kwoty tytułem odszkodowania. Sprawa została oznaczona sygn. akt I C 310/09. Z treści pozwu wynikało, że powódka kwestionuje decyzje Naczelnika Wydziału (...)zarzucając wykorzystywanie pełnionej funkcji do celów sprzecznych z prawem, działania na szkodę powódki oraz zabezpieczenie

partykularnych interesów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Sądu Okręgowego w W.. W tym celu był wykorzystywany wystawiony i sfabrykowany dokument opatrzony datą 19 marca 2009 r. W ocenie J. A. zostały także naruszone jej dobra osobiste poprzez rzekome stworzenie fałszywego wizerunku jej osoby, z wykorzystaniem jej nazwiska, z naruszeniem wolności i praw konstytucyjnych (dowód: pozew - k. 3-8 – akt sprawy I C 310/09 Sądu Okręgowego w W.).

Postanowieniem z dnia 4 maja 2009 roku Sąd Okręgowy w W. zwolnił J. A. od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w całości, zgodnie z wnioskiem. Orzeczenie doręczono powódce w dniu 12 maja 2009 r. (dowód: postanowienie - k. 22 akt sprawy I C 310/09 Sądu Okręgowego w W., z.p.o. - k.36 akt sprawy I C 310/09 Sądu Okręgowego w W.).

Zarządzeniem z dnia 12 maja 2009 r. Przewodniczący wezwał powódkę do osobistego stawiennictwa na rozprawę wyznaczoną na dzień 17 lipca 2009 roku. W dniu 14 lipca 2009 roku doręczono powódce odpis odpowiedzi na pozew (dowód: zarządzenie – k. 26 akt sprawy I C 310/09 Sądu Okręgowego w W., z.p.o. – k. 184 akt sprawy I C 310/09 Sądu Okręgowego w W.).

Dnia 17 lipca 2009 roku odbyła się rozprawa, o której terminie powódka została powiadomiona prawidłowo i na którą stawiała się osobiście. Kolejny termin rozprawy wyznaczono na dzień 21 października 2009 roku (dowód: protokół - k. 173 akt sprawy I C 310/09 Sądu Okręgowego w W.).

Z uwagi na chorobę sędziego referenta rozprawa została odwołana, o czym poinformowano powódkę (dowód: zarządzenie – k. 187 akt sprawy I C 310/09 Sądu Okręgowego w W., z.p.o. – k. 192 akt sprawy I C 310/09 Sądu Okręgowego w W.).

W dniu 21 lipca 2010 roku odbyła się rozprawa, o której terminie powódka została powiadomiona prawidłowo, niemniej jednak nie stawiała się (dowód: protokół - k. 198 akt sprawy I C 310/09 Sądu Okręgowego w W.).

Wyrokiem z dnia 21 lipca 2010 roku Sąd Okręgowy w W. oddalił powództwo oraz zasądził od J. A. na rzecz Skarbu Państwa – Ministra Sprawiedliwości kwotę 7 200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (dowód: wyrok - k. 198 akt sprawy I C 310/09 Sądu Okręgowego w W.).

Postanowieniem z dnia 6 sierpnia 2010 roku Sąd odrzucił wniosek J. A. o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie wyroku, z uwagi na bezskuteczny upływ terminu do wniesienia takiego wniosku. Orzeczeniem z dnia 26 października 2010 roku Sąd Apelacyjny w W. oddalił zażalenie powódki na wskazane powyżej rozstrzygnięcie (dowód: postanowienia – k. 202 i k. 240 akt sprawy I C 310/09 Sądu Okręgowego w W.).

W dniu 27 czerwca 2011 roku po uprzednim przeprowadzeniu rozprawy, w przedmiocie wniosku powódki o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku, Sąd w pkt I oddalił wniosek, natomiast w pkt II odrzucił apelację. Powódka nie stawiała się na rozprawę, pomimo że odebrała zawiadomienie o jej terminie (dowód: postanowienie - k. 284 akt sprawy I C 310/09 Sądu Okręgowego w W., z.p.o. – k. 282).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów złożonych do akt niniejszej sprawy oraz dokumentów znajdujących się w aktach spraw I C 310/09 Sądu Okręgowego w W.. Prawdziwość tych dokumentów nie była kwestionowana przez strony. Sąd ocenił również jako wiarygodne i mogące stanowić podstawę ustaleń faktycznych, dowody z dokumentów urzędowych (wyrok, postanowienia) korzystają z materialnej mocy dowodowej nadanej im treścią art. 244 k.p.c.

Sąd pominął dowód z przesłuchania stron z ograniczeniem go do przesłuchania powódki albowiem powódka prawidłowo wezwana na termin rozprawy i zobowiązana do osobistego stawiennictwa nie stawiała się nie usprawiedliwiając swej nieobecności i nie wnosząc o odroczenie terminu rozprawy. (protokół k. 35 akt sprawy)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo jako nieudowodnione podlegało oddaleniu w całości.

Zatem zgodnie z art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

Dokonując zatem subsumcji stanu faktycznego występującego na gruncie rozpoznawanej sprawy z zakresem zastosowania normy wyrażonej w przywołanych przepisach prawnych, Sąd doszedł do przekonania, że w sprawie niniejszej nie zostały spełnione przesłanki powstania odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego. Skarb Państwa nie ponosi bowiem odpowiedzialności za negatywne dla strony skutki w postaci przegrania procesu cywilnego.

Stosownie do treści wskazanego przepisu, należało dokonać oceny w zakresie występowania przesłanek, jakie muszą być spełnione, aby można było w ogóle przyjąć istnienie odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa – Ministra Sprawiedliwości w niniejszej sprawie.

Odpowiedzialność deliktowa Skarbu Państwa, oparta na art. 417 k.c. powstaje wówczas, gdy spełnione są łącznie jej trzy ustawowe przesłanki: bezprawność działania lub zaniechania sprawcy, szkoda oraz normalny związek przyczynowy między bezprawnym zachowaniem sprawcy a szkodą. Nie ulega wątpliwości, że kolejność badania przez Sąd powyższych przesłanek nie może być dowolna. W pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie działania (zaniechania), z którego, jak twierdzi poszkodowany, wynika szkoda oraz dokonanie oceny jego bezprawności, następnie ustalenie czy wystąpiła szkoda i jakiego rodzaju i dopiero po stwierdzeniu, że obie te przesłanki zachodzą, możliwe jest zbadanie istnienia między nimi normalnego związku przyczynowego (patrz: wyrok SA w Szczecinie z dnia 20 grudnia 2012 r., sygn. akt I ACa 679/12, lex 1289571).

Z ustaleń poczynionych przez Sąd wynika, że powódka upatruje wyrządzenia jej szkody przez pozwanego w tym, iż naruszono jej prawa jako strony postępowania toczącego się przed sądem powszechnym.

Odnosząc się do zarzutów powódki podniesionych w toku procesu stwierdzić należy, że są one całkowicie niezasadne.

Wywodzenie zaistnienia szkody po stronie powodowej na skutek wykorzystywania przez stronę pozwaną swojej funkcji aby „zamieść ten proces pod dywan udaremnić jego prawidłowy przebieg” oraz bezczynności urzędu, nie ma odzwierciedlenia w materiale zgromadzonym w przedmiotowej sprawie. Zauważyć należy, że orzeczenia czyli postanowienia i wyrok wydawane w sprawie I C 310/09 były wydawane przez niezależne Sądy, podlegały także kontroli instancyjnej. Powódka nie wykazała związku przyczynowego pomiędzy rzekomo szkodą, a działaniem Skarbu Państwa – Ministra Sprawiedliwości. Z treści żądania można wyinterpretować, że na wpływ orzeczenia miały działania podejmowane przez Ministra Sprawiedliwości. Podkreślenia należy w tym miejscu, że Sądy powszechne podlegają nadzorowi administracyjnemu i jurysdykcyjnemu. Ten pierwszy sprawowany jest na podstawie ustawy z dnia 27.07.2001 roku Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2013 r., Nr 427 t.j.) i sprawowany jest przez prezesa Sądu, a de facto przez sędziów wizytatorów. Polega na wewnętrznym i zewnętrznym nadzorze administracyjnym nad działalnością administracyjną sądów w zakresie zapewnienia właściwego toku wewnętrznego urzędowania sądu związanego bezpośrednio ze sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości oraz wykonywaniem innych zadań z zakresu ochrony prawnej.

Drugi ze wskazanych nadzorów czyli jurysdykcyjny powierzony jest zgodnie z art. 183 ust. 1 Konstytucji Sądowi Najwyższemu, który sprawuje nadzór nad działalnością sądów powszechnych i wojskowych w zakresie orzekania. W żadnym zaś przypadku Minister Sprawiedliwości nie ingeruje w sferę orzeczniczą niezależnych Sądów, na co wskazuje J. A. i co w przekonaniu powódki stanowiło bezprawne zachowanie pozwanego.

Zdaniem Sądu powódka nie wykazała zaistnienia szkody majątkowej czy też niemajątkowej. Fakt przymusowego wykonania orzeczenia sądowego nie może być postrzegany jako „nękanie” powódki. Jest to działanie podjęte w granicach prawa i porządku prawnego, zmierza bowiem do realizacji uprawnień wierzyciela, jakim stał się Skarb

Państwa – Minister Sprawiedliwości w wyniku przegranego przez J. A. procesu w sprawie o sygn. akt I C 310/09, a wynikających z prawomocnego wyroku.

Nie sposób także zgodzić się z argumentami J. A., że w toku postępowania zostało naruszone prawo do obrony poprzez zaniechanie przesłuchania i składania wniosków dowodowych. Analiza akt sprawy I C 310/09 wskazuje, że powódka była każdorazowo zawiadamiana o terminach posiedzeń jawnych, które osobiście odbierała. Powódce zostały doręczone odpisy pism procesowych. Do korespondencji sądowej kierowanej do J. A. załączano stosowne informacje i pouczenia o środkach zaskarżenia i skutkach procesowych niewykonania zarządzeń (k. 37, k. 186, k. 193, k. 197, k. 203, k. 238, k. 243 akt sprawy I C 310/09).

W ocenie Sądu nie zasługują na akceptację twierdzenia powódki, że odmówiono jej „wznowienia procesu”. J. A. uchybiła terminowi do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem, co skutkowało prawomocnym odrzuceniem przedmiotowego wniosku, a następnie apelacji. Powódka - prawidłowo zawiadomiona - nie będąc na rozprawie we lipcu 2010 r. nie wiedziała o wydanym wyroku. Przy czym zauważyć należy, że obowiązek doręczenia orzeczenia z urzędu (z własnej inicjatywy sądu) zachodzi w przypadkach prawem określonych i dotyczy jedynie osób pozbawionych wolności (art. 327 § 2 k.p.c.). Zatem w analizowanej sprawie Sąd nie miał obowiązku wysyłania bez wniosku strony jakiegokolwiek informacji o przebiegu rozprawy. To strona, należycie dbając o swoje interesy, winna wykazać się inicjatywą i ustalić w jaki sposób zakończyła się sprawa. Powódka w tym zakresie pozostawała bierna do 5 sierpnia 2010 roku kiedy to złożyła pismo procesowe zawierające wniosek o sporządzenie uzasadnienia, a który okazał się być spóźniony.

Sama okoliczność, że powódka jest niezadowolona z treści wydanych orzeczeń, nie może stanowić podstawy do przyjęcia, iż w procedowaniu Sądu Okręgowego i Apelacyjnego w W. wystąpiły jakiegokolwiek nieprawidłowości, które były spowodowane działaniami Skarbu Państwa - Ministra Sprawiedliwości.

Rozpoznając niniejszą sprawę, Sąd miał także na względzie przepisy art. 6 k.c., art. 3 k.p.c. oraz art. 232 k.p.c. Zgodnie bowiem z przepisem art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Z przepisem tym odpowiednio skorelowane są przepisy art. 3 k.p.c. i art. 232 k.p.c., zgodnie z którymi to na stronach spoczywa obowiązek przedstawiania dowodów, co do okoliczności sprawy oraz to, że to strony obowiązane są wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. W konsekwencji stwierdzić należy, iż to na powódce spoczywał ciężar udowodnienia przesłanek składających się na odpowiedzialność pozwanego Skarbu Państwa. Wskazać należy, że żądanie musi być wykazane uzasadniającymi je faktami, a niespełnienie tego obowiązku naraża stronę na oczywiste konsekwencje w postaci nie wykazania zasadności dochodzonego roszczenia. Zdaniem Sądu powódka nie udowodniła wymaganych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego, nie wykazała istnienia szkody, jej rozmiaru, ani związku przyczynowego pomiędzy działaniem, czy zaniechaniem ze strony podmiotu wyrządzającego szkodę a szkodą. Twierdzenia powódki zostały uznane za gołosłowne, bowiem nie zostały poparte żadnymi dowodami, budzą one wątpliwości co do zgodności z rzeczywistym stanem faktycznym.

Niezależnie od powyższego ustalenia, wskazać należy, że powódka nie sprecyzowała też podstawy wyliczenia żądanej kwoty odszkodowania, której dochodzi w niniejszym procesie. Podkreślić należy, iż zadośćuczynienie stanowi formę rekompensaty pieniężnej z tytułu szkody niemajątkowej. Podstawą żądania z art. 445 k.c. jest doznana krzywda niemajątkowa w postaci ujemnych przeżyć związanych z cierpieniami fizycznymi i psychicznymi pokrzywdzonego w wyniku uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia. Powódka nie wykazała, aby skutek działania pozwanego doznała krzywdy poprzez uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia. Twierdzenia powódki w tym zakresie, nie poparte żadnymi dowodami mają jedynie charakter gołosłowny.

Na uwzględnienie nie zasługuje również roszczenie rozpatrywane z punktu widzenia ochrony naruszonych dóbr osobistych. W pierwszym rzędzie należy podkreślić, iż powódka nie wykazała, że doszło do naruszenia jej dóbr osobistych, bowiem na powyższe nie przedstawiła żadnych dowodów. Nie wskazała konkretnie, które z jej dóbr osobistych zostały naruszone. Sprawę powódka przedstawiła ogólnikowo, wskazując jedynie w swoich dywagacjach, niemniej jednak nie przedstawiła żadnych dowodów potwierdzających taki stan rzeczy.

Stosownie do treści art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka jak w szczególności: zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Żądanie powódki należy rozpatrzyć w oparciu o przepis art. 24 k.c., który stanowi, że ten czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych. Wykładnia powyższego przepisu prowadzi do wniosku, że ochrona dóbr osobistych przysługuje jedynie przed działaniem bezprawnym, a tym samym działaniem sprzecznym z przepisami prawa, porządkiem prawnym oraz z zasadami współżycia społecznego.

Wskazać należy, że i w tym wypadku zachodzi konieczność powołania się na ogólną zasadę wyrażoną w art. 6 k.c., o której była mowa powyżej. Fakt naruszenia, czy zagrożenia dóbr osobistych musi być zatem udowodniony przez osobę, która domaga się ich ochrony. Powódka jednakże ani nie wskazała, jakie dobra osobiste zostały naruszone, ani też nie wskazała żadnych konkretnych działań pozwanego naruszających te dobra, nie wskazała również, na czym miałyby polegać to naruszenie oraz w następstwie jakich zdarzeń pozwany dobra osobiste powódki naruszył. Zgodnie z dominującym w doktrynie poglądem, w celu skorzystania z ochrony przewidzianej w art. 448 k.c. konieczne jest wskazanie prawnie chronionego dobra osobistego, które zostało naruszone, a następnie wykazanie, że naruszenie miało charakter bezprawny oraz zawiniony. Powódka J. A. określając zachowanie pozwanego ogranicza się do stwierdzeń typu „nękanie”, „szantaż”, jednakże tych twierdzeń nie sposób skorelować z jakimkolwiek działaniem Skarbu Państwa, które w mniemaniu powódki nosi przymiot bezprawności. Na marginesie podnieść należy, że organy wymiaru sprawiedliwości – co potwierdza protokół z rozprawy z dnia 17.07.2009 r. (k.173 akt I C 310/09), jak również korespondencja kierowana do J. A. (k. 13, k. 14) - zawsze zwracały się do powódki z szacunkiem nie naruszając jej godności. Pozostaje to w kontraście do pism powódki, w których powódka z łatwością posługuje się takimi stwierdzeniami, jak „oszustwo”, „nękanie”, zarzuca brak kompetencji i nadużywanie funkcji publicznych przez pozwanego jednak swych tez nie popiera żadnymi dowodami, a kieruje się wyłącznie subiektywnym przekonaniem o rzekomym wyrządzeniu szkody na skutek przegranego procesu cywilnego. Jak już zostało wyjaśnione, działanie pozwanego nie nosiło znamion bezprawności, co wyłącza zastosowanie ochrony dóbr osobistych przewidzianej w przepisach prawa, w tym w art. 24 § 1 k.c.

Wobec powyższego, przy braku bezprawności działania, nie ma podstaw do przyjęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa w stosunku do powódki w związku z prowadzonym postępowaniem w sprawie o sygn. akt I C 310/09 Sądu Okręgowego w W. ani na podstawie odpowiedzialności z tytułu czynów niedozwolonych, ani w zakresie ochrony dóbr osobistych.

Mając powyższe rozważania na względzie, z uwagi na nie wykazanie zasadności dochodzonego roszczenia, Sąd powództwo oddalił i orzekł w punkcie I sentencji wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach sąd oparł na treści art. 102 k.p.c. Pomimo, że powódka przegrała proces to z uwagi na jej sytuację materialną, która była także podstawą zwolnienia od uiszczania kosztów sądowych w całości niezasadnym było obciążanie J. A. kosztami przedmiotowego postępowania w sprawie.